

Från realism till post-sanning och tillbaka igen?

*Nyhetsbransch, museer och högre utbildning
mot fejkade nyheter och faktaresistens*

ERIC CARLSSON är docent i medie- och kommunikationsvetenskap vid institutionen för kultur- och medievetenskaper, Umeå universitet.

MARIA CARBIN är statsvetare och docent i genusvetenskap vid Umeå Centrum för Genusstudier, Umeå universitet.

BO NILSSON är professor i etnologi och verksam vid institutionen för kultur- och medievetenskaper, Umeå universitet..

På senare tid har begrepp som *alternativa fakta*, *fejkade nyheter* och *faktaresistens* dykt upp i det svenska språket, och *post-sanning* blev år 2016 utnämnt till årets internationella ord av Oxford Dictionaries. Falska nyheter, propaganda och lättheten med vilken dessa sprids utgör orosmoment och utmaningar för flertalet samhällsbärande kunskapsinstitutioner, vilka förefaller minska i både legitimitet och auktoritet. Just nu sker en mobilisering där sådana institutioner tillskriver sig rollen som motvikt till falska nyheter och faktaresistens. I en svensk kontext kraftsamlar *nyhetsbranschen*, med public service i spetsen, genom att skapa en granskningssajt som kontrollerar faktapåståenden i samhällsdebatten (faktiskt.se), ett fenomen som under flera år har haft internationell spridning. *Museerna*, t.ex. Stockholms läns museum, skapar utställningar mot falska nyheter och utbildar i digital kompetens, och flertalet *universitet och högskolor* har precis påbörjat satsningar för att legitimera vetenskaplig kunskapsproduktion, bland annat #hurvetdudet, #faktatillit och *March for Science*, för att markera allmänhetens rätt att ta del av vetenskapliga fakta som en förutsättning för aktivt deltagande i samhällets demokratiska processer.

Samtidigt ställs dessa institutioner inför ett dilemma. Kravet på att motverka falska nyheter och faktaresistens gör att frågan om kunskapssyn ställs på sin spets, eftersom dessa nya begrepp signalerar att någonting är falskt och manipulerat i motsats till "riktiga" nyheter och fakta

som förväntas vara sanna. Frågan är vad som händer med mer reflekterande och problematiserande sätt att både skapa och förhålla sig till kunskap på när samhället utvecklar motstrategier mot sådant som falska nyheter. I den här artikeln presenterar vi en idé till ett nytt forskningsprojekt som handlar om hur de tre ovan nämnda kunskapsinstitutionerna (nyhetsbransch, museer och universitet) agerar i post-sanningens tidevarv och förhåller sig till de *utmaningar av professionell auktoritet* som de har ställts inför under de senaste decennierna.

GEMENSAMMA NÄMNARE

De tre institutionerna förenas av att vara kunskapsproducenter samtidigt som de representerar olika former för kunskapsproduktion, där museer kan sägas befinna sig mellan nyhetsföretagens publika och kommersiella inriktning och lärosätenas vetenskapliga. Gemensamt för institutionerna är också att deras auktoritet som kunskapsproducenter blir utmanad i en tid präglad av ifrågasättanden av etablerade sanningar och kunskapsideal. Det pågår just nu en förhandling – en kamp om betydelser – av begrepp som fakta och sanning där etablerade kunskapsinstitutioner försvarar eller omförhandlar perspektiv på kunskap. Vi ställer därför frågor om hur dessa institutioner förhandlar kring problem rörande sanning och kunskap och hur dessa förhandlingar påverkar den professionella auktoritet som finns inbyggd i dessa expertsystem (Giddens 1990). En central omständighet är att de har präglats av vad som kan beskrivas som ett realistiskt kunskapsparadigm, vilket under de senaste decennierna har kompletterats med en mer reflekterande,

normkritisk och perspektivberoende syn på kunskap. Detta innebär att även den egna kunskapsproduktionen granskas normkritiskt. Drivkrafter bakom detta har bland annat varit så kallade postmoderna perspektiv och det mångkulturella samhället och dess krav på inkludering av olika gruppers intressen.

Dessa olika epistemologiska utgångspunkter står ibland i konflikt med varandra, vilket har accentuerats i nutid då institutionerna också ska förhålla sig till fenomen som falska nyheter och post-sanning. Som Latour (2004) påpekar används konstruktivistiska perspektiv idag inte bara av kritiska forskare för att problematisera naturliggörandet av objektiva sanningar, utan även av revisionister för att ifrågasätta allt från klimatforskning till historiska skeenden. Det ställer således institutionerna inför en svår balansgång eftersom de måste navigera mellan olika kunskapsideal.

AKTUELL FORSKNING

Denna utveckling speglas i forskning om här aktuella kunskapsinstitutioner. Från att ha präglats av ambitionen att producera mer eller mindre objektiv kunskap, har som sagt både nyhetsinstitutioner, museer och universitet utvecklats till att också vara mer kunskapsreflexiva.

Nyhetsinstitutioner

Det traditionella idealet inom nyhetsjournalistik har länge varit baserat på ett uttalat objektivitetsideal. Nyhetsmedierna har setts som en central aktör med uppgift att upprätthålla balans mellan olika intressegrupper genom att fungera som en oberoende granskande "tredje statsmakt" (Tuchman 1972; Zelizer 2004). Sådana

En utställning om Fake News på Stockholms läns museum.

anspråk har dock delvis genomgått en förändring där nyhetsjournalistik idag även betonar subjektiva och emotionella berättelser och mer tillfälliga verklighetsbilder, inte minst inom online-journalistiken (Allan & Thorsen 2009). I stort sett all nyhetsforskning under 1970-talet och framåt har emellertid utgått från ett kritiskt förhållningssätt till nyhetsinstitu-

tionernas sanningsanspråk. Mediestudier har studerat hur omvärlden *konstrueras* genom journalistikens gestaltningar (Tuchman 1978), men också hur journalister själva ser på sin profession och sin auktoritet som historieberättare (Örnebring 2013). På senare år har forskningen undersökt hur digitaliseringen påverkar nyhetsberättelser på olika sätt. En stor del

fokuserar på digitaliseringens inverkan på arbetsmetoder, publikens användarmönster, innehåll och funktioner i journalistiska produkter och praktiker. Begrepp som "computational journalism" (Diakopoulos 2015), "data journalism" (Karlsen & Stavelin 2014), och "robotic journalism" (Carlson 2015) används för att illustrera en pågående teknologisk utveckling. Införandet av denna automatisering och algoritmer medför nya etiska problem i ett journalistiskt sammanhang (Lewis & Westlund 2014).

Även om fenomenet med fejkade nyheter långt ifrån är någonting nytt finns det få empiriska studier som belyser hur journalistiken som profession idag förhåller sig detta problemområde. Falska nyheter kan klassificeras på en mängd olika sätt som "irony news", "news satire", "PR" eller "propaganda" (Tandoc, Lim & Ling 2018). Den forskning som förekommer är ofta av det mer teoretiska slaget och handlar om hur man kan förstå falska nyheter som ett resultat av samspelet mellan traditionella medier och sociala medier (Mihailidis & Viotty 2016). Den diskuterar även hur journalistikens etos påverkats av en tidsanda som kännetecknas av "postsanning" (Hyvönen 2018), samt vilka demokratiska problem som kan tänkas vara sammankopplade med digitaliseringen av nyhetsjournalistiken (Bakshy et. al. 2015). Det finns enstaka studier i en internationell kontext som undersöker olika lokala initiativ med syfte att motverka spridningen av desinformation. Ett exempel är forskning om den ukrainska frivilligorganisationen "Stopfake" (Haigh, Haigh & Kozak 2017).

Museer

Den ovan tecknade förändringen vad gäller kunskapsyn framkommer också i

forskning om *museer*. I studier som tar ett bredare grepp på museernas utveckling påpekas att de har gått från ett realistiskt paradigm, vilket kännetecknades av en tilltro till att historien kan återges "korrekt" genom utställningar och samlingar, till mer reflexiva och normkritiska perspektiv. Medan det förstnämnda paradigmet kom till uttryck genom att museer förmedlade linjära berättelser om en nations "sanna" utveckling, framgångar och särprägel (Maleuvre 1999; Trofanenko 2010), innebär de senare perspektiven att museerna uttrycker en medvetenhet om att utställningar inte är exakta återgivningar av gångna tider. Dessa perspektiv bidrar också till att museer reflekterar över hur den egna verksamheten är historiskt villkorad och hur den återskapar vissa synsätt på verkligheten och utesluter andra (Furumark 2013).

Studier av museernas meningsproduktion och roll i olika politiska och sociala kontexter (Karp m.fl. 2006), musealiseringprocesser (Smeds 2007) och repatrieringsprocesser (Gustafsson, Silvé & Svanberg 2012) speglar denna utveckling. Museerna har också blivit mer inriktade på upplevelser och äventyr (Stuedahl 2007), vilket är en omdiskuterad tendens eftersom den betraktas som en marknadsanpassning som anses kunna kollidera med museernas nutida strävan efter att vara vetenskapligt baserade samt understödja mångfald, jämlikhet och folkligt engagemang (DesRoches 2015). Kännetecknande för många museer är dessutom att de numera tar tag i "svåra ämnen" som folkmord, kolonialism och rasism, och att de försöker förstå den samhälleliga betydelsen av att behandla sådana ämnen (Witcomb 2013). Digitaliseringen har gjort dessa frågor mer brännbara. Allt fler museer är verksamma på internet och

kombinerar fysiska utställningar med digitala, vilket också öppnar upp för diskussioner om och kritik av utställningar på sociala medier. Många museer har förvisso utvecklat strategier för hur de ska verka digitalt och förhålla sig till nya medier, t.ex. hur publikt medskapande och engagemang ska främjas (se www.nordiskamuseet.se). Men trots detta ställer ett förändrat digitalt landskap ständigt nya krav (Parry 2010). En intressant internationell tendens i relation till debatten om falska nyheter är – som också berördes inledningsvis – att museer (återigen) åberopar eller tillskrivs rollen som "evidensbaserade" institutioner som står för fakta och som gör anspråk på att representera objektiva sanningar. En annan tendens är att museer "drar nytta" av debatten om falska nyheter genom arrangemang av utställningar på detta tema (www.stockholmshlansmuseum.se).

Universitet och högskolor

Den framväxande högerpopulismen, talet om "politisk korrekthet" och debatten om falska nyheter innebär likaså att dagens högre utbildningar behöver hantera ett allt mer högljutt debattklimat och det sker en förhandling om kunskapens legitimitet där allt ifrån klimatförnekelse till talet om "genusvetenskapligt flum" ryms. Det finns studier som på ett filosofiskt, etiskt och pedagogiskt plan utforskar vilken roll universiteten *bör* eller *kan* spela i en era av post-sanningar (Latour 2004; Peters m.fl., red. 2018). Frågan är dock hur universitet och högskolor rent faktiskt *hantlar* de demokratiska konsekvenserna av utmaningar som "faktaresistens", revisionism eller populism. För att bemöta dessa problem är det viktigt att sätta högskolornas arbete med värdegrund, mångfald och jämställdhet i fokus, och studera hur högre

utbildning arbetar strategiskt med digital kommunikation- och kompetens i förhållande till dessa frågor.

Under de senaste 30 åren har det dock skett en omdaning av utbildningsväsendet mot utvärderingar, krav på nyttighet och marknadsanpassning (Davies, Gottsche & Bansel 2006). Problemen med denna styrning är att bildning och jämlikhet som ideal riskerar att hamna i skymundan för mer mätbara kriterier där högre utbildning arbetar med köp- och säljssystem, externa medel och varumärkesbyggande för att attrahera studenter i konkurrens (Hasselberg 2009; Mählck 2012; Carbin & Rönnblom 2012). Här påminner akademins villkor om journalistikens då bägge verkar på en marknad, vilket får konsekvenser för hur misstro och minskad auktoritet hanteras (Hyvönen 2018). Dessutom har det i internationella studier visat sig att det är svårt för studenter och anställda att upptäcka desinformation på nätet. Universiteten tenderar att ta den digitala kompetensen hos studenter för given, samt att det finns en tendens att tro att bara för att studenterna är exponerade för digitala plattformar, innebär det att de också kan förstå och avkoda dem (Murray & Perez 2014).

AUKTORITETSKRIS

Centrala kunskapsinstitutioner måste således navigera mellan olika synsätt på kunskap och "sanning". Detta kan förstås i termer av att de står inför en *auktoritetskris*, dvs. de uttrycker en osäkerhet om hur de ska förhålla sig till och positionera sig gentemot olika kunskapsideal. Auktoritetskris är också något som vi har stött på i vår tidigare forskning om journalistikens kris och hur det vi kallar för "digitalise-

ringens logiker” (Carlsson & Nilsson 2015; 2016) formar vardagligt arbete inom lokaljournalistik och politik (Nilsson & Carlsson 2014). Genom det arbetet har vi blivit medvetna om vad ständiga ifrågasättanden av auktoritet kan betyda för en kunskapsinstitution exempelvis i form av hot mot journalister.

Institutionerna saknar emellertid mer långsiktiga strategier för hur de kan både producera fakta, agera normkritiskt, arbeta för lika villkor och förhålla sig till exempelvis falska nyheter. Medan forskningen om hur skolan hanterar källkritik och utbildar i digital kompetens har kommit en bit på vägen, t.ex. genom studier av lärares och elevers förhållningssätt till information på internet (Brante & Stang Lund 2017; Paul, Macedo-Rouet, Rouet & Stadtler 2017), saknas i hög grad motsvarande forskning om nyhetsföretag, museer och universitet.

Den satsning (manifesterad på sajten www.faktiskt.se) som de stora mediehusen i Sverige gör för att avslöja falska nyheter väcker en del frågor. Hur ser branschen på sin egen roll som kunskapsproducenter i en samtid präglad av pluralistiska och konfliktfyllda kunskapsideal? Hur villkorar den digitala och teknologiska utvecklingen förekomsten och arbetet med och mot fejkade nyheter? Vilken betydelse har den politiska kontexten där populistisk retorik vinner mark både nationellt och globalt? Vilken betydelse har ekonomiska krav på marknadsanpassning och konkurrens för spridningen av falska nyheter och människors exponering för sådana? Detta är exempel på frågor som är viktiga att ställa för forskningen.

Institutionernas ambition att återigen framstå som representanter för säker kunskap bekräftas av en påbörjad delstudie av museernas arbete med digital kompetens

och i relation till fejkade nyheter. I samtal med representanter för museer framkommer att vissa museer har ambitionen att gå ”back to basics”, vilket innebär utställningar som är forskningsbaserade och faktainriktade, och som speglar museernas ”egen röst” i stället för att som tidigare ge röst åt andra. Denna strävan efter en egen röst kan förstås i relation till ett offentligt samtalsklimat där allt och inget är ”sant”, men också i förhållande till andra processer som har inneburit ett ifrågasättande av museernas traditionella auktoritet. Det gäller inte minst tidigare nämnda repatrieringsprocesser (se t.ex. Gustafsson Reinius 2017). Den självklarhet med vilken museer gjorde anspråk på olika folks och grupper materiella och immateriella kulturarv tillhör numera det förgångna. Museer avkrävs i postkolonialismens spår en mer reflexiv hållning, vilken även kommer till uttryck genom utställningar/projekt som är inriktade på dialog med publiken och som i princip kan sakna föremål. Det tycks som om vissa museer inte längre vågar föra fram ett tydligt budskap av rädsla för att göra fel, vilket kan förstås utifrån att deras traditionella status är ifrågasatt. Mot den bakgrunden kan man fråga sig om repatrieringsprocesser, tillsammans med strategier som ”back to basics”, strävan efter en egen röst och anspråk på faktabaserad kunskap, kan bidra till återupprättandet av museernas status som vederhäftiga kunskapsinstitutioner i post-sanningens tidevarv.

I universitet och högskolors satsningar på sociala medier för att höja statusen på vetenskap framstår dilemmat kring olika kunskapsparadigm likaså tydligt. Att skilja vetenskapligt grundad kunskap, beprövad erfarenhet och fakta från propaganda och desinformation är viktigt, och samtidigt är frågan hur mer kritiska och

reflekterande kunskapsperspektiv får plats i dessa motstrategier? Och hur kan vetenskapens ifrågasättande och mer prövande förhållningsätt till sanning lyftas fram? I akademins försök att få människor att vända sig till vetenskapen för att nå information och framstå som bärare av säker kunskap finns risker med att viss normkritisk forskning utesluts, att rädslan för att bli anklagad för att vara ideologisk tar överhanden. Frågan är således hur utformandet av motstrategier förhåller sig till dessa dilemman?

HUR KAN KUNSKAPSPERSPEKTIV UPPNÅ TILLIT?

Den amerikanske kulturforskaren Lawrence Grossberg (2018) menar att den kunskapskris som samhället befinner sig i är relaterad till den pessimism som också tycks utbreda sig och som präglar alltfler människors tankesätt, handlingar och livsvillkor. Kort sagt: det finns många "end-of-the-world"-scenarier som människor måste förhålla sig till. Grossberg utgår från en amerikansk kontext men den problembild han målar upp har relevans även i ett europeiskt och svenskt

sammanhang. En del av problemet som han lyfter fram är den blandning av nyliberal ideologi och våldsamt, reaktionär högerpopulism som tycks ha lagt sig som en filt över samhället och som tenderar att lamslå många visioner om en bättre och mer progressiv värld. Den kritiska forskningen, menar han, bör här se bortom pessimismen och dystopierna och istället fokusera på sprickorna där möjligheter till förändring kan finnas. Målet är, enligt honom, att tänka mer och bättre – inte nödvändigtvis att agera. En sådan form av optimism kan ge nya möjligheter till social förändring, skriver Grossberg. Hur kan detta tankesätt översättas på de branscher som vi här diskuterar? Hur kan etablerade kunskapsinstitutioner uppnå tillit – eller "trustworthiness" – för att använda den feministiska filosofen Naomi Schemans (2011) ord? För att värdera en kunskapskälla ingår trovärdigheten och tilliten till källan. Vad är då tillit, och vad ses som trovärdigt? På vilka sätt bestämmer olika gemenskaper vad som räknas som trovärdigt, och hur etableras tillit till olika kunskapsproducenter?

En fara som vi ser med den kunskapskris som här diskuteras är *neorigorism*, dvs. att krisen medför en "återgång" till före-

ställningar om att det finns och behövs vissa eller allt fler givna värden och sanningar som inte kan vara öppna för kritisk diskussion, vilket bland annat har diskuterats i relation till utvärderingssamhället (Dahler-Larsen 2011). Storheter som sanning, verklighet och objektivitet är redan fyllda med mening och innehåll som bortser från viktiga aspekter. Scheman (2011) argumenterar dock för att vi inte kan sluta använda begrepp som sanning, verklighet och objektivitet, även om sanningar alltid är heterogena. Däremot behöver epistemologin bli "resuscitated" – det vill säga, lagad eller förnyad genom ett *explicit politiskt projekt* som sätter trovärdighet, att erkännas, eller ansvarsvärdighet i centrum.

På vilka sätt inverkar bredare individuella eller institutionella åtaganden för social rättvisa (eller avsaknaden av detsamma)? Hur grundas tillit och trovärdighet genom fokus på social rättvisa? Eller hur undermineras tilliten genom bristen på socialt ansvar? Vi vill belysa dessa frågor med en tvärvetenskaplig ansats som kombinerar intervjuer och deltagande observation med policyanalys och kvalitativa studier av digital teknologi som appar och sociala medier.

Vi menar att ett mer reflektivt förhållningssätt till kunskap och sanning behöver finnas och också utvecklas. Detta är dock ingen självklarhet. Ogenomtänkta motstrategier mot falska nyheter kan medföra att mer reflekterande och problematiserande sätt att förhålla sig till kommunikation, sanning och fakta ignoreras i en tid då samhället egentligen behöver värna heterogena perspektiv och ge utrymme för mångfald och kritiska röster. Följden av detta skulle kunna bli att den demokratiska dialog som bland annat normkritiska perspektiv har fört med sig

får stryka på foten. Kan detta också innebära att de underordnande grupper och minoriteter som trots allt har fått ta plats på museer, komma till tals i olika mediala rum och representeras på universitet och högskolor återigen fräntas talutrymme? Huruvida detta sker och i så fall i vilka former är frågor som projektet avser att utreda.

REFERENSER

- Allan, S. & Thorsen, E., 2009. *Citizen Journalism: Global Perspectives*. New York: Peter Lang.
- Ball, J., 2017. *Post-truth: How Bullshit Conquered the World*. Biteback Publishing.
- Bakshy, E. et. al., 2015. "Exposure to ideologically diverse news and opinion on Facebook", i *Science* 07 May 2015:aaa1160 DOI: 10.1126/science.aaa1160.
- Brante, E. W. & Stang Lund, E., 2017. "Undervisning i en sammansatt textvärld: En intervjustudie med svenska och norska gymnasielärare om undervisning i kritisk läsning och kritisk värdering av källinformation", i *Nordic Journal of Literacy Research*, 3:1–18.
- Carbin, M. & Rönblom, M., 2012. "Jämställdhet i akademien: Avpolitiserad politik?", *Tidskrift för genusvetenskap*, 1–2, s. 75–94.
- Carlson, M., 2015, "The robotic reporter: Automated journalism and the redefinition of labor, compositional forms, and journalistic authority", i *Digital Journalism* 3(3): 416–431.
- Carlsson, E. & Nilsson, B., 2016. "Technologies of participation: Community news and social media in Northern Sweden", i *Journalism. Theory, Practise and Criticism*.
- Carlsson, E. & Nilsson, B., 2015. "Digitaliseringens logiker: Teknik, marknad och demokrati i lokaljournalistik och politik", ingår i *Digital politik: Sociala medier, deltagande och engagemang*, Göteborg: Daidalos.
- Dahler-Larsen, P., 2011. *The Evaluation Society*. Stanford: Stanford Business Books.
- Davies, B.; Gottsche, M. & Bansel, P., 2006. "The rise and fall of the neo-liberal university", i *European Journal of Education* 41, 2.
- DesRoches, D.M., 2015. "The marketized museum: New museology in a corporatized world",

- i *The Political Economy of Communication*, 3(1): 2–24.
- Giddens, A., 1990. *Modernitetens följder*. Lund: Studentlitteratur.
- Gustafsson Reinius, L., 2017. The ritual labor of reconciliation. An autoethnography of a return of human remains”, i *Museum Worlds: Advances in Research* 5: 74–87.
- Gustafsson Reinius, L.; Silvé, E. & Svanberg, F., 2012 ”Museisamlingars sociokulturella dynamik”, i *Nordisk museologi* 12(2): 97–106.
- Grossberg, L., 2018. “Pessimism of the will, optimism of the intellect: Endings and beginnings”, i *Cultural Studies*, DOI: 10.1080/09502386.2018.1517268.
- Haigh, M.; Haigh, T. & Kozak, N., 2017. “Stopping fake news”, i *Journalism Studies*.
- Hasselberg, Ylva, 2009. *Vem vill leva i kunskaps-samhället? Essäer om universitetet och samtiden*. Stockholm: Gidlunds förlag.
- Hyvönen, M., 2018. “As a matter of fact: Journalism and scholarship in the post-truth era”, i *Post-truth, Fake News, Viral Modernity and Higher Education*. Springer.
- Karlsen, J. & Stavelin, E., 2014. “Computational journalism in Norwegian newsrooms”, i *Journalism Practice*, 8:1, 34–48.
- Karp, I. et. al. (eds.), 2006. *Museum Frictions: Public Cultures/Global Transformations*. Durham, NC.
- Maleuvre, D., 1999. *Museum Memories: History, Technology, Art*. Stanford University Press.
- Mihailidis, P. & Viotty, S., 2017. “Spreadable spectacle in digital culture: civic expression, fake news, and the role of media literacies”, i “*Post-Fact Society*”, *American Behavioral Scientist*. Volume: 61 issue: 4, page(s): 441–454.
- Murray, M. C. & Pérez, J., 2014. “Unraveling the digital literacy paradox: How higher education fails at the fourth literacy”, i *Issues in Informing Science and Information Technology*, 11, 85–100.
- Mählck, P., 2012. ”Differentiering och excellens i det nya forskningslandskapet”, i *Tidskrift för genusvetenskap*, 1–2.
- Mählck, P. & Carbin, M. 2012. ”Akademins villkor”, i *Tidskrift för genusvetenskap*, 1–2.
- Nilsson, B. & Carlsson, E., 2014. “Swedish politicians and new media: Democracy, identity and populism in a digital discourse”, i *New Media & Society*.
- Parry, R. (ed.), 2010. *Museums in a Digital Age*. New York: Routledge.
- Paul, J.; Macedo-Rouet, M.; Rouet, J. F. & Stadler, M., 2017. ”Why attend to source information when reading online? The perspective of ninth grade students from two different countries”, i *Computers and Education*, 113: 339–354.
- Scheman, N., 2011. *Shifting Ground: Knowledge & Reality, Transgression & Trustworthiness*. Oxford University Press.
- Shore, C. & Wright, S., 1999. ”Audit culture and anthropology: Neo-liberalism in British higher education”, i *The Journal of the Royal Anthropological Institute* 1999: 5, 4.
- Smeds, K., 2007. ”Vad är museologi?”, i *RIG – Kulturhistorisk tidskrift*, vol. 90, nr 2, 2007.
- Stuedahl, D., 2007. ”Convergence, museums and digital cultural heritage”, i Storsul, T. & Stuedahl, D. (ed.). *The Ambivalence of Convergence*. Gothenburg.
- Trofanenko, B.M., 2010. “The educational promise of public history museum exhibits”, i *Theory and Research in Social Education* 38 (2): 270–288.
- Tuchman, G., 1978. *Making News: A Study in the Construction of Reality*. London: Free Press.
- Tuchman, G., 1972. “Objectivity as strategic ritual: An examination of newsmen’s notions of objectivity”, i *American Journal of sociology* 77 (4), 660–679.
- Witcomb, A., 2013. “Understanding the role of affect in producing a critical pedagogy for history museums”, i *Museum Management and Curatorship* 28(3):255–271.
- Zelizer, B., 2004. *Taking Journalism Seriously: News and the Academy*. London: SAGE.
- Örnebring, H., 2013. “Anything you can do, I can do better? Professional journalists on citizen journalism in six European countries”, i *International Communication Gazette* 75: 35–53.

SUMMARY

*From realism to post truth
News, museums and higher education against
fake news and fact resistance
(Från realism till post-sanning och tillbaka igen?
Nyhetsbransch, museer och högre utbildning
mot fejkade nyheter och faktaresistens*

Recently, the problem with fake news, fact resistance and the growing digital, global circulation of

disinformation have caused debates and worries, and posed a challenge for several institutions of knowledge in society. In this article, we discuss how the news industry, museums and higher education confront the challenges of the 'post truth' era. We can see a mobilization by these institutions in Sweden: The news industry has initiated so-called fact checking sites, the major museums create exhibitions about false news and educate youth in digital literacy and many universities have launched initiatives to legitimize scientific knowledge production, thereby safeguarding professional authority. However, these initiatives are faced with dilemmas concerning how concepts of knowledge, truth and facts are negotiated and understood. This article discusses such epistemological issues

in general, and focuses in particular on the risk of falling into the trap of so called neorigorism.

Keywords: fake news, fact resistance, post truth, neorigorism.

Eric Carlsson, Associate Professor in Media and Communication Studies, Department of Culture and Media Studies, Umeå University, Sweden.

Maria Carbin, Associate Professor in Gender Studies, Umeå Centre for Gender Studies, Umeå University, Sweden.

Bo Nilsson, Professor of Ethnology, Department of Culture and Media Studies, Umeå Universitet, Sweden.